

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Quæstio II. De Proposito non ampliùs peccandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

mittit, per illum dolorem ad percipiendam absolutionem non sit amplius sufficienter dispositus, ut Dicast. D. 6. d. 18. n. 322. Tamb. l. 1. c. 2. §. 4. & alij communiter docent, inter quos apud eundem Tamb. c. 3. §. 4. n. 11. est Lugo D. 34. f. 9. n. 147. est tamen is, qui peccata venialia omnia sub communi ratione offensæ DEI detestatus est, & ante absolutionem in aliud novum veniale v.g. vanæ gloriæ aut mendaciæ incidit, adhuc capax absolutionis: nec ullus hac de re ferupulus conscientijs injiciendus est, etsi in ea Confessione cum peccatis venialibus etiam mortalia fuissent exposita. Lugo n. 145. apud Tamb. n. 12. qui eum sequitur.

QUÆSTIO II.

De proposito non amplius peccandi.

Hæc est altera Pars, quæ in vera contritione includitur: id quod ab omnibus pro explorato habetur.

ARTICULUS I.

De proposito necessitate ad Confessionem Sacramentalem.

75. Remissio peccatorum, sive per contritionem extra Sacramentum, sive per attritionem cum Sacramento queratur, inveniri non potest, nisi præter dolorem de peccatis commissis concipiatur insuper propositum omnino emendandi suam vitam, & impostero abstinendi à peccatis, ut expressè docet Concilium

Florent. cit. & Trident. sess. 14. cap. 4. Nam Ezech. 18. & 33. DEUS peccantibus sub hac conditione veniam promittit: si custodiant omnia mandata sua. Et ipsius etiam naturæ ductu notum est: nam qui ab offenso veniam vult impetrare, nunquam aliquid simile facturum se pollicetur. Nec potest esse vera detestatio commissi criminis, quando alicui adhuc inhaeret affectus paratus denuo idem aut simile quid perpetrandi. Hinc dolor sine tali proposito animi est non verè peccantis & contriti, sed seipsum decipientis, cum DEO ludentis, & cum diabolo facientis. Et ideo etiam tantum at est, ut Confessio sine eo proposito cuiquam prosit, ut etiam gravis Sacriligij reum constituat; atque adeo ipsa Confessio non tam in salutem, quàm in extremam, eamque perpetuam perniciem inducat. Quod Christus etiam indicare voluit, qui, ut in Sacris Scripturis legimus, postquam aliquem sanasset, aliòve beneficio affecisset, subjunxit: Vade, & jam amplius noli peccare. Joan. 8. ne deterius tibi contingat.

ARTICULUS II.

Quanam ex dicto proposito sint devitanda?

76. Si de peccatis mortalibus sermo sit, res est explorata, propositum ea vitandi debere esse universale: alioqui Confessio, quæ sine eo peragitur, non est, nisi inanis quædam, & sacrilega suorum peccatorum enarratio. Quod autem ad peccata venialia attinet, non est necesse, ut propositum de ijs vitandis sit universale: sufficit particulare respiciens saltem aliqua:

aliqua: quod tamen tam necessarium est, ut, licet ad Confessionem sola peccata venialia deferantur, non possit tamen omitteri. Reginald. l. 5. c. 5. n. 45. nisi & in tali casu reus Sacrilegij è Sacro Tribunali recedere velis. Nam & ad Confessionem solorum venialium requiritur vera pœnitentia, quæ necessariò includit propositum imposterum vitandi peccata: fieri enim non potest, ut quis verè ac seriò detesteretur peccata etiam venialia, si imposterum à nullo velit abstinere: Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 18.

77. Ut tamen hîc desit propositum vitandi peccata sua seu mortalia seu venialia, non est metuendum. Cùm enim juxta dicenda infra n. 89. & 90. ad Sacramenti valorem sufficiat propositum virtuale, hoc in omni vera pœnitentia virtualiter sive implicitè continetur. Ut ergo ex defectu propositi Confessio reddatur invalida, necesse est, ut quis habeat expressam voluntatem non vitandi peccata, adeo quidem, ut, si de mortalibus agatur, sufficiat vel ab uno duntaxat nolle abstinere; si verò sola venialia fuerint exposita, necessarium est ad inducendam Confessionis nullitatem, ut quis expressè nolit ab ullo eorum, quæ sunt exposita, abstinere. Sed quis tam expressam voluntatem à peccatis non desistendi secum deferret ad Sacramentum reconciliativum, nisi insigniter malus, aut qui velit cum DEO quasi ludere & jocari non sine gravi irreverentia. Ex dictis

78. Desumitur valde notabile discrimen inter propositum vitandi mortalia, & propositum vitandi venialia. Illud enim extendit se ad totam eorum colle-

ctionem: tum quia tota hæc collectio vitari potest, ut docent in materia de gratia: tum quia unum sine altero nunquam remittitur, nec unquam justificatur homo, manente vel actuali vel habituali affectu ad peccatum mortale. Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 19. Tamb. l. 1. c. 3. n. 15. Coninch. D. 2. d. 14. n. 130. Reginald. l. 5. c. 5. n. 59. & alij.

79. At verò de peccatis venialibus res paulò aliter se habet: etsi enim omnia & singula collectivè teneamur, & si de potentia, quam vocant *antecedentem*, loquamur, etiam possimus (ne aliàs contra DEI bonitatem ad aliquid impossibile obligemur) vitare; tamen si de potentia *consequenti* sermo sit, nemo unquam omnia & singula collectivè vitabit, nisi speciale & extraordinarium à DEO privilegium habeat, quale Beatissima Virgo MARIA, & quidem sola habuit: certè ulli alteri ex hominibus merè talibus idem fuisse concessum non scimus. Et hæc est causa, cur vitatio totius collectionis venialium reputeret impossibilis: ea enim, quæ vel nunquam, vel non nisi ex speciali & extraordinario privilegio, eveniunt, impossibilibus adnumerari solent. Sed hæc fufius prosequi, Scholastici, non nostri est instituti: ad intentum nostrum quatenus faciunt, paucis ea indicasse, satis est. Igitur

80. Ad propositum vitandi venialia, quatenus ad eorum remissionem sufficit, non requiritur, ut se extendat ad singula in sensu collectivo, ita ut animus sit nunquam venialiter, ne ex subreptione quidem, peccandi: hoc enim juxta paulò antè dicta fieri nequit: impossibile autem nullam esse voluntatem constat. Sufficit

ficit ergo propositum singula vitandi in sensu diviso, ita ut nullum determinatè assignari possit, à quo animus virtualiter saltem non abhorreat. Laym. Cochinch. Tamb. Reginald. *ll. cc.* Est ergo aliquis citra ullum periculum confitendi sacrilegè, habere voluntatem, etiam expressam, non vitandi unum vel alterum ex venialibus, quæ confessus est, quia unum sine altero remitti potest. Sicut ergo ad valorem Confessionis non est necessarium, ut fiat integrè de omnibus venialibus commissis, ita etiam non est necessarium, ut dolor de iis commissis & propositum de iisdem amplius non committendis sit universale, potestque cum valore Sacramenti stare voluntas etiam expressa de uno vel altero veniali non vitando; modo id curetur, ut saltem de aliquo vel aliquibus venialibus, si præter ea nullum mortale sit, de quo se accuset, doleat cum expresso vel saltem implicito proposito, id in posterum devitandi. Interim haud dubiè, qui cum ejusmodi voluntate expressa persistendi in certo peccato veniali confitetur, peccat etiam venialiter. Reginald. *n. 60.* Suar. *D. 20. f. 6. n. 7.*

81. Ceterum propositum hoc respicere debet non tantum ipsa peccata, & quidem, si mortalia sint, omnia; sed ipsa etiam eorundem quasi semina, id est, occasiones. Pro cuius meliori intelligentia sciendum est, duplices esse peccandi occasiones, alias proximas, alias remotas. Remotæ dicuntur, quibus positis peccatum rarè contingit, & facile superari potest, ut sunt mercatura, militia, lusus, ambulatio in publico, recreatio &c. Proximæ verò dicuntur, quæ sunt

tales, ut homines hujus vel illius conditionis frequenter, & fere semper inducant ad peccatum; vel proprio experimento constet, habere talem effectum in tali homine: sicut in juvenibus sunt prava locietates, in Sacerdotibus concubinæ &c. quibuscum si non opere, saltem delectatione, & desiderio frequentissime peccant. Potest autem occasio peccandi quandoque esse in se illicita, ut turpilochium; quandoque indifferens, ut conversari cum tali persona, accedere talem locum, equitare &c. quandoque etiam bona, ut audire Confessiones talis personæ, libros tractantes de rebus obscenis legere in ordine ad Confessiones audiendas, ad parandam concionem &c. Hoc posito

82. Occasionem remotam non sunt necessario vitanda: cum enim ferè nihil sit in hoc mundo, quod non possit esse occasio peccati, plerique homines deberent suum statum mutare, & in monasteria se abdere: nec ullos ferè haberemus parochos rurales, ob innumera pericula, quibus eorum statum obnoxium esse ostendit Hieronymus Platus de bono Status religioni *li. c. 36. & 37.* Imò cum & monasteriis & desertissimis eremis sua non desint pericula, eaque non pauca, nec parva, oporteret nos, ut Apostolus ait *1. Corinth. 5.* omnino de mundo exiisse, & in celum abiisse, cum in hoc solo nihil reperitur, quod nos possit in periculum ullius peccati, aut imperfectionis tantum adducere. Harum occasionum seu periculorum fuga non spectat ad propositum, quod ad veram Confessionem requiritur. Idem est de occasionibus peccandi venia-

venialiter: si enim propositum nunquam peccandi venialiter necessarium non est, multò minus necessarium est propositum vitandi occasiones omnium peccatorum venialium saltem collectivè sumptorum. Et hinc etiam, ut Laym. n. 20. notat, faciliùs absolvuntur, qui frequenter in eadem peccata venialia labuntur, ob nimis crebras & passim obvias venialiter peccandi occasiones, à quibus proinde removendis faciliùs est excusatio, quàm à remotione occasionum ad peccatum mortale ducentium.

83. At verò occasiones proximæ necessariò, siquidem absque magno incommodo fieri possit, sunt vitandæ, quia cum illis nequit stare verum emendationis propositum; tam parùm enim cohæret, nolle peccare, & velle se in propinquum peccandi periculum conjicere; quàm parùm fieri potest, ut quis manui velit ignem imponere, & tamen nolit uri. Hinc Eccles. 3. v. 27. qui amat periculum, peribit in illo.

84. Dixi autem: *si absque magno incommodo fieri possit*: si quis enim sine gravi incommodo, atque adeo absque justa & rationabili causâ proximam graviter peccandi occasionem voluntariè capret, vel non vitet, committit peccatum grave, & quidem ejusdem malitiæ & gravitatis, cujus periculum aditur. Jam verò cum periculum peccandi non sit, nisi quandoque, peccatum; possunt occurrere rationes tam graves, ut quis ob eas se in ejusmodi periculum licitè conjiciat, aut in eodem perseveret: ut tradunt Laym. c. 4. n. 9. Navar. c. 3. n. 16. Sanch. l. 1. Moral. c. 8. Suar. D. 62. Coninch. D. 8. n. 134. modò interim habeat omni-

no resolutam voluntatem non peccandi, & debitam adhibeat cautelam. Ejusmodi enim voluntate existente, & cautelâ adhibitâ tollitur, vel certè minuitur periculum; atque ita definit esse occasio proxima. Et ratio est: cum periculum peccandi in se peccatum non sit, nec necessitatem inferat, aut animi libertatem tollat, potest eum eo consistere detestatio peccati & resolutum propositum, peccata impostum, & in tali occasione vitandi. Quod colligitur ex cap. *Consultationi. de frigidis & maleficiatis*, ubi Lucius Papa permittit, conjuges impotentes cohabitare instar fratris & sororis, quia sine enormi infamia, vel alio gravi detrimento separari non possunt; licet non abesset periculum peccandi, saltèm delectatione, aut tactu. Et quis filium familias obliget ad ædes paternas deserendas, ubi procax mulier habitat, perpetuum peccari ille tamentum? aut quis cauponem jubeat se officio abdicare propter frequentes inebriationes, cum aliunde se non possit alere? eodem modo de mercatoribus, quibus frequentes sunt fraudes, tum in mercibus, tum in earum pretio &c. si enim hi talia munia deserere cogantur, & in extremam pauperiem redigantur, in multò majora peccandi pericula, v.g. furandi, desperandi &c. incident. Aliter sonat propositio 61. 62. & 63. inter prohibitas à S. D. N. Innoc. XI. vide etiam infra l. 2. n. 106.

85. Quanam occasiones dicendæ sint proximæ & graves, quæ remotæ, quilibet consideratis naturæ suæ qualitibus præcipuè fragilitate seu peccandi facilitate, aliisque circumstantiis in effectum influentibus, pensare debet. Nemo meliùs novit,

novit, unde sibi periculum lapsus imminet, quam qui suo damno expertus est. Sape contingit, ut, quod uni periculosum est, alteri sit innoxium; imò nonnunquam unus idemque ex ea re plagam eamque luculentam accipit & vulnus, quæ aliàs eidem minimè fuit damnosa. Quisque ergo suas vires exploret, vel, si id ipse solus non possit, operâ & Consilio Confessarii, vel alterius viri prudentis, piac docti utatur.

86. Illud tamen hoc loco non est præmittendum, eam occasionem, quæ ex natura sua frequenter solet ejusdem conditionis homines in peccatum inducere, proximè periculosam esse etiam illi, qui alioqui non est expertus se labi; nisi moraliter ipsi aliunde constet, nullum sibi periculum imminere. Et ideo licet aliquis nunquam cum ulla famina peccaverit, nihilominus tamen, si adultus cum adulta in eundem lectum decumbat sponte, nulla necessitate compulsus, dicitur se proximo fornicationis periculo temerè objecisse, & mortaliter peccasse; licet enim non sit secuta fornicatio, vel obscœnus tactus, ei tamen periculo sine causa se objecit, in quo plerique ejusdem conditionis labuntur, & ideo de se quoque lapsum meritò poterat præsumere. Dixi autem paulò antè: *Frequenter*: si enim semel aut iterum peccasti, sapius verò restitisti, non cenferis constitutus esse in proximo peccandi periculo.

87. Denique ad perfectionem contritionis necessarium est, ut homo habeat propositum, omnia sua peccata, saltem mortalia confitendi, & implendi penitentiam: quod satis est, si sit implicitum & virtuale, de quo jam. Desumi-

R. P. Stoer Trib. Pœnit.

tur hoc ex Concilio Trident. *sess. 14. cap. 4. & 8.*

ARTICULUS III.

An propositum debeat esse explicitum?

88. Necessarium esse, ut propositum emendandæ vitæ, adeoque abstinendi deinceps ab offensa DEI ad Confessionem requisitum, sit formale & expressum, docent Valent. *D. 7. q. 8. p. 6. sub finem.* Suar. *D. 4. s. 3. n. 3.* Reginald. *l. 5. c. 1. n. 8.* Henriq. *l. 4. c. 24. n. 2.* & nonnulli alii, inter quos à Dicast. *D. 6. d. 14. n. 206.* numerantur Bellarm. *l. 2. de Pœnit. c. 6. & 7.* & Tolet. *l. 3. Summa, c. 4. §. quinta est.* Desumunt id ex Concil. Florent. in Decreto Eugenii, & Trident. *sess. 6. cap. 6. & sess. 14. cap. 4.* ubi ad justificationem hominis præter contritionem requiritur propositum emendationis, quæ verba, si, ut jacent, accipiantur, ut sanè accipienda sunt, significant expressum propositum; cum implicitum non videatur esse propriè dictum propositum.

89. Oppositam sententiam tuentur Coninch. *D. 2. d. 6. n. 58.* Laym. *l. 5. rr. 6. c. 4. n. 6.* Bonac. *D. 5. q. 5. s. 1. p. 3. n. 9. & p. 8. n. 2.* & alii non pauci: hi ergo docent, sufficere virtuale seu implicitum emendandæ imposterum vitæ propositum inclusum in dolore, qui saltem propter motivum universale repertum in omni peccato eliciatur: quibus etiam consentit Suar. *D. 4. s. 4. n. 4.* & prout refertur, Fagund. *l. 2. c. 4.* cum Præposito. *q. 66.* quoad articulum mortis, etiam violentæ, ubi propter vitæ brevitate non vide-

K

tur

zur superesse notabile peccandi periculum: adeoque frustra foret futura vitæ dispositio. Sed Tann. *D. 6. q. 6. d. 2. n. 19.* reclamation, & merito. Nam, præterquam quod hæc doctrina non videatur esse constans, nullum est vitæ, quantumcunque spatium, quo is, qui ratione adhuc utitur, sit immunis à periculo peccandi; cum experientiâ constet, quosdam in extremo vitæ articulo, & animâ jam in extremis, ut ajunt, labiis hærente peccasse v. g. vindictæ cupiditate, turpi & venerea delectatione &c. nullum ergo tempus ab expresso emendationis proposito est excipiendum, siquidem hoc ad Confessionem sit necessarium. Itaque ut doctrinæ constantiam teneamus.

90. Sentio cum Auctoribus hujus posterioris sententiæ, expressum & actuale propositum non esse necessarium ad Confessionem, sed sufficere virtuale, saltem tunc, cum dolor procedit ex motivo generali cadente super omnia peccata; quia repugnat, ut quis doleat v. g. de notabili furto, quia est gravis offensa DEI, & simul etiam velit DEUM alio diverso peccato gravi offendere: per priorem enim actum odit & detestatur offensam DEI; per posteriorem vult, ut alterius inferioris boni jacturam non faciat, gravem offensam: qui duo actus clarè inter se pugnant, ut neuter alterum secum stare patiatur. Et sanè, qui ex corde detestatur peccata sub una universali ratione motiva, hoc ipso etiam vult illa amplius non committere: nemo enim velle potest committere id, quod sibi tanquam offensivum DEI super omnia displicet. Concilium ergo, cum loquitur de proposito vitæ emendandæ, de eo loquitur

perinde ut proposito confitendi, & satisfaciendi pro peccatis; hoc autem non debet esse expressum. Sicut ergo sufficit, si hoc propositum sit virtuale; ita etiam sufficit virtuale propositum emendationis, cum hoc adhuc verè mereatur nomenclaturam propositi, licet cum addito, virtualis. Et hoc modo cum graves Auctores intellexerint Concilium, possumus iis securè adharere: sicut etiam possemus, si essent, qui existimarent, ad Confessionem peccatorum sufficere virtualem dolorem, inclusum in amore DEI super omnia.

91. Dixi autem supra, *saltem tunc, cum dolor procedit ex motivo generali &c.* Nam si procedat ex motivo particulari, nec actu, nec virtute relato ad reliqua peccata, aliter discurrendum est; ut, si quis doleat ex motivo specialis turpitudinis in peccato v. g. luxuriæ repertæ, propositum in ejusmodi dolore inclusum, etsi, ut Dicast. *n. 211.* monstrat, propter argumentum priori numero factum, etiam reliqua ejusdem farinae peccata attingat, non tamen sufficit ad alia alterius generis peccata; quia adhuc, hoc ipso, quod particulare sit motivum, non porrigitur. Debet ergo huic particulari motivo addi aliud, & ex illo formari novus dolor & propositum formale de cetero non peccandi moraliter: ad Confessionem enim requiritur propositum non committendi ullum peccatum mortale; cum tamen in dolore concepto ex speciali motivo non contineatur, etiam virtualiter, propositum alia peccata, in quibus tale motivum particulare non continetur, non committendi. Unde tunc merito vel addendum est propositum expressum, vel elicien-

ciendus alius actus doloris ex motivo universalis, quale est timor gehennæ, amor gloriæ &c.

92. Nihilominus tamen consiliissimum est, & omni modo consulendum, ut, quicumque sua per Confessionem peccata expiaturus est, expressum de ijs in posterum evitandis propositum eliciat, non quod, qui priorem sententiam est secutus, etiam tutior futurus sit in conscientia: cum enim uterque tam hic, quam qui posteriorem sententiam sequitur, sententiam sequatur probabilem, neuter potest esse securior in conscientia: quæ enim major potest esse conscientia securitas, quam si quis versatur extra periculum peccandi: sicut verè extra illud versatur, quicumque sententiam verè probabilem sequitur, ut notum est. Quod ergo suadeam, ut propositum à peccatis in posterum abstinendi sit explicitum & actuale, est, quia longè efficaciori motu tendimus in ea devitanda, quæ speciatim & seriò proponimus evitare, quam in ea, in quorum evitacionem propositum nostrum tantùm generatim fertur, ut experientia quoque docet.

93. Hic tamen studiosè advertendum est, non sufficere solum propositum abque explicito dolore; sicut dicimus, sufficere solum dolorem sine explicito proposito. Ratio differentia est clara: quia in proposito de futuro non includitur odium seu detestatio præteriti; posset enim quis ita sentire: Nolo in futurum occidere, mentiri, blasphemare &c. complacet tamen semel occidisse, mentitum esse, blasphemasse &c. id quod non est in vero dolore: nemo enim potest quidquam verè & seriò detestari, qui

non simul implicitè velit idiplum in posterum fugere: hæc enim est natura istius actus, quo malum aliquod detestamur, & seriò cupimus, illud à nobis, velut boni alicujus nostri destructivum, amoliri.

ARTICULUS IV.

An propositum debeat esse firmum & efficax?

94. Etsi non desint, qui existimant, sufficere velleitatem seu simplicem affectum, sed ita comparatum, ut si interrogetur de voluntate fugiendi deinceps peccata, responsurus sit, se non ita constitutum esse, ut vi illius actus vitaturus sit peccatum nihilominus tamen, ut Coninch. D. 2. d. 6. n. 59. Laym. l. 5. c. 6. c. 4. n. 7. & alij communiter & rectè docent, id debet esse firmum, absolutum & efficax: quod quo sensu capiendum sit, infra n. 103. explicabitur.

95. Hinc breviter patet, illud propositum se emendandi non posse dici firmum & efficax, & ad verum de peccatis dolorem sufficiens, quod ejusmodi est, ut retineat simul vigentem affectum ad culpam, vel eandem, quam devitare cupit, vel diversam, eam tamen mortalem: hoc enim juxta dicta n. 90. clarè repugnat, & in talem hominem verè quadrat illud Proverb. 13, vult piger, & non vult.

96. Neque dictis obstat, quod, si tale propositum requiratur, pleræque Confessiones sint invalidæ, cum plerumque destituantur necessario proposito: si enim omnes penitentes seriò & firmiter proponunt sibi emendationem in vitæ, qui fit, ut tam parva sequatur emendatio? cum

tamen in aliis rebus, quas sibi proponunt, non desistant, donec consequantur: v. g. qui vult dives fieri vel doctus, quid non facit? pœnitentes verò plerumque manent in antiquo statu, vel etiam in deteriore, pronò casu prolabantur. Non, inquam, hoc obstat: hoc enim non est sufficiens indicium defectûs debiti propositi, ut ex dicendis n. 102. constabit.

97. Et si ergo ex eo, quod homo sæpe labatur in idem peccatum mortale, non possit desumi certum indicium planè inefficacis & non sufficientis propositi; nihilominus tamen hic talis magnam contra se habet præsumptionem, præsertim si aliquoties monitus non desistat, sed sæpe statim à Confessione in antiquam peccatorum silvam abeat, & redeat ad confessionale cum eodem numero, specie, & gravitate peccatorum; neque media, si quæ præscripta sunt, adhibeat; nec occasiones, quæ ad lapsum inducunt, deviret, etsi facilè, & sine ullo incommodo possit. Neque hic habet, quòd sibi blandiatur, tanquam de re benè peracta, quantumvis frequenter confiteatur, putetque etiam bene. Fallit hic se ipsum graviter: audiat, quid Albertus M. in *Paradiso anima* c. 39. dicat; argumentum fallæ contritionis habet, qui quamvis peccata vehementer desseat, tamen continuò post dolorem eadem vel alia committere non reformidat. Audiat & simul perhorrescat, quod Henricus I. 4. c. 29. n. 3. dicit: quotidie, inquiens, pœnitere, & ad vomitum redire, genus irrisionis est, quam an & quamdiu patientissimus, & ad pœnam, peccatis alioqui debitam inferendam tardus & longanimis DEUS passurus sit, incertum

est. Timeant, qui ad antiqua peccata mox redire non timent, ne & ipsos in suis peccatis sordescentes DEUS ad æternam eorum ignominiam & confusionem aliquando irrideat: fallx ad radicem est posita. Sed occasione istius doctrine liceat parùm extra orbitam ire, & non nihil de absolutione sapius in idem crimen relapforum dicere. Sit ergo

ARTICULUS V.

An & quoties sapius relapsi in idem mortale peccatum, sine absolvendi?

98. Circa hanc difficilem quæstionem tres sunt sententiæ. I. Docet, si quis bis vel ter eandem speciem peccati adferat, nec diminuto numero, nec ullis remediis adhibitis, absolutionem statim ei non esse impertiendam, sed tantisper differendam, donec emendatio aliqua, vel certè conatus appareat, nec credendum spondenti emendationem, sed præsumendum esse defectum propositi. Hanc tenet Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 11.

99. II. Docet, relaptos ordinariè esse absolvendos; modò ostendant firmum propositum emendationis, & aliquantulum se contineant, numero peccatorum diminuto; subinde tamen consultum esse, differre ad tempus absolutionem, quando nimirum prudenter sperari potest, eos non esse offendendos, nec à Confessione frequentanda absterrendos. Imò publico peccatori v. g. usurario, concubinario &c. necessariò negandam esse absolutionem propter scandalum populi, donec specimen emendationis

adationis præbeant, etsi illis molestum aut noxium fore timeatur, eò quòd boni publici major habenda sit ratio. Scandalizaretur enim populus, & Sacramenta contemneret, si videret ea impendi nullam suæ emendationem præstantibus, atque ita quasi margaritas ante porcos projici. Hanc tenent Tann. *T. 4. D. 6. q. 9. d. 5. n. 119.* Suar. de Relig. *T. 2. l. 3. de juram. c. 8. n. 7. & T. 4. in 3. p. D. 32. f. 2. in fine.* Fill. *tr. 7. c. 12. n. 358.* Sanchi. *l. 2. Mor. c. 32. n. 45.*

100. III. Docet, propter solum relapsum non esse cuiquam denegandam absolutionem, modò præferat, se verè & ex toto corde sincerè dolere de peccatis commissis, habereque firmum & minimè fucatum se emendandi propositum. Hanc tenent Diana. *1. p. tr. 7. R. 55.* Joannes Sanchius in select. *D. 9. n. 6.* & satis apertè tradit Dicast. de Pœnit. *D. 10. d. 29. n. 576.* Pro resolutione

101. Nota I. Peccatores consuetudinarios esse in duplici differentia, videlicet. I. eos, qui ex mera actuum circa idem objectum frequentatione contraxerunt facilitatem, seu pronitatem labendi in idem peccatum. I. eos, qui ex occasione frequenter cadunt. Et potest hæc occasio alia esse proxima, alia remota: de hæc non attinet quidquam dicere; non enim est necessariò fugienda. De proxima, videlicet illà, in qua homines ejusdem conditionis frequenter labuntur, quæstio est: & hanc esse devitandam extra omne dubium est, si sine notabili nostro damno & incommodo possit; si enim grave & inevitabile damnum inde nobis eveniat, non est necessariò deserenda, Laym. *n. 9.* imò

cùm ea m devitare nullatenus sit in nostra potestate, quomodo ad eam evitandam obligari possumus? impossibile enim nulla est obligatio. Fill. *n. 358.* Desinit ergo tunc ista occasio esse proxima & voluntaria, *sup. n. 84.*

102. Nota II. Duo hæc longè inter se dissidere, quod etiam supra *n. 96.* monui, & notat etiam Suar. *cit. f. 2.* Confessarium, imò & pœnitentem sibi persuadere, quòd non sit securura emendatio, & persuadere sibi, quòd non habeat verum se emendandi propositum: quamvis enim credat quis, se pro sua fragilitate non permansurum in suo illo proposito, potest tamen nihilominus habere verum se emendandi, seu ampliùs non peccandi propositum, & quidem verum & efficax. Etsi enim hoc, ut ex ejus defectu Confessio non reddatur invalida, debeat esse firmum & efficax, non debet tamen esse tale in eo sensu, quòd homo nunquam ab eo desistere, sed semper actu in eo perseverare debeat; hoc enim juxta communem vivendi modum fieri nequit. Neque verò etiam in eo sensu, quòd nullum imposterum peccatum committatur; hoc enim & quotidiano experimento, & fragilitati humane adversatur. Certè constat, eam hominum esse inconstantiam, ut frequenter sua, quamcunque aliàs firma & seria proposita, murent: sicut Petro accidisse scimus, qui licèt firmissimè proposuerit, Christum non negare, paulò pòst tamen ad unius ancillæ ostiariæ vocem consternatus est, & Christum negavit. Matth. 16. Marc. 14. Luc. 22.

103. Firmum ergo & efficax propositum est, & dicitur illud, quod, quan-

tum est ex se, reddit hominem expeditum ad re ipsa faciendum id, quod statuit; licet effectum postea sortiatur nullum; quia nimirum postea, cum adest occasio exequendi, ob fragilitatem humanam deseritur talis actus, & homo presenti aliqua difficultate territus, aut delectabilitate objecti rursus illectus, mutat suum animum; id quod sæpissimè etiam ijs, qui alioqui Christiana perfectioni student, evenire solet. Ad efficaciam ergo propositi, ad Sacramentum pœnitentiæ validè recipiendum requisiti, sufficit, quòd, dum habetur, tale sit, ut, nisi deseratur, homo vi illius non sit peccaturus. Falleretur ergo, qui existimaret, illum non habere verum propositum, nec absolvi posse, qui diceret, se non credere, quòd in tale peccatum non sit relapsurus, ob tantam naturæ propensionem, diuturna consuetudine roboratam, multisque peccandi occasionibus maximè involuntarijs expositam: hæc enim credulitas non obest proposito, modò quis adhibere velit conatum serium, & reluctari tentationibus quocunque eventu.

104. Nota III. Confessarium, si pensatis prudenter circumstantijs, sibi persuadeat, pœnitentem, non obstante consuetudine, accedere hic & nunc cum vero dolore & proposito non peccandi, posse impendere beneficium absolutionis: tantum enim requiritur ea dispositio, ut valeat absolutio, quidquid sit de secutura emendatione; etsi crederet, imò sciret, illum relapsurum. Confessoris enim non est, ut sibi persuadeat, aut iudicet, etiam probabiliter tantum, fore, ut pœnitens absteat à peccando; sed satis est, ut existimet, eum habere tale

propositum, quamvis post breve tempus illud sit mutaturus. Ita teste Suar. T. 4. in 3. p. D. 32. s. 2. n. 2. docent omnes. Quòd si tamen Confessarius ex circumstantijs, consuetudine peccandi, aut propensione in peccatum iudicet, hominem non habere veram aversionem à peccato, quantumvis asseveret, se dolere & habere verum propositum, neganda est absolutio; si enim Sacerdos prudenter id non iudicet, non habet ex parte sua necessarium iudicium, ut rite possit absolvere, sed potius alienis peccatis se gravabit. Ut autem Confessarius prudenter iudicare possit, pœnitentem consuetudinariam accedere legitimè dispositum, non parùm juvat, si peculiaris signa doloris ostendat, quæ antè non ostendebat. Ex quibus possunt esse lacrimæ, planctus, præmissa jejunia, eleemosynæ, & similia; aliquid etiam novæ diligentia adhibuisse in remedium præcedentis consuetudinis; item si promptè admittit consilia, & vult nova media, quæ illi proponuntur, hæcenus nondum tentata adhibere: quin ipsa Confessionis saltem non præcepta frequentia indicium est bonæ mentis, & præsentissimum emendationis remedium. His præmissis,

105. Sententia Laymanni, negandam seu (quod hic idem est) differendam esse absolutionem, si pœnitens post unam alteramve Confessionem se non emendet, duplicem sensum habere potest. I. per modum præcepti, quòd Confessario aliter non liceat absolvere recidivum. II. per modum consilij, ut pœnitens hoc veluti freno coërcitus facilius ad rectam, à qua toties per peccatum aberravit, semitam redeat, & à relapsu cohibeatur.

Posterius

Posterius si velit Layman, admittunt aliqui, eam ob causam quandoque posse differri absolutionem, præsertim si nonnulla spes affulgeat, pœnitentem hanc dilationem non agrè laturum, sed potiùs hac ratione ad frugem esse reducendum. At verò si prius intendat, ut verba sonant, & adjuncta ratio deficientis propositi, essentialiter aliàs requisiti, indicat, nimis durum est, nec satis consentaneum Christi clementiæ, qui *Matth. 18.* ignoscendum ait, non tantùm septies, sed septuagies septies. Nec, ut dixi *supran. 96.* & *Diana p. 3. tr. 4. R. 117. §. notandum.* & *p. 5. tr. 14. R. 66. in fine* tradit, frequentior in idem peccatum relapsus, etsi, ut dixi *n. 97.* pœnitentem valde suspectum reddat de animo minus rectè disposito, certum est & indubiatum argumentum deficientis propositi, sed potiùs fragilitatis & inconstantiæ humanæ. Nam etiam optimi religiosi sepius in eadem venialia relabuntur, & tamen absolvuntur. Præterquam quòd longè deterior futura sit conditio eorum, qui crebriùs consententur uni Sacerdoti, quàm qui raro, vel apud diversos: in his enim non adverteretur defectus propositi, se post Confessionem emendandi. Ut omittam, quod paulò antè dixi *n. 104.* ipsam apud eundem, præsertim nullo præcepto, aut respectu ad parentes, pædagogos, magistros & similes urgente, Confessionem frequenter obitam haud obscurum esse indicium, animi sincerè & serò cupientis in antiquam peccatorum silvam deinceps non redire.

106. Ceterùm, quod Suar. & alii cum ipso docent de publicis peccatoribus, v. g. concubinariis, usurariis & similibus,

his nimirum etiam necessariò negandam esse absolutionem ad vitandum scandalum, non probo. Etsi enim his negetur absolutio, scandalum tamen, quod alioqui in populo secuturum timetur, non tollitur; cum id clam fiat, nec sine violatione sigilli Sacramentalis propalari queat: an autem, & quousque ob majorem pœnitentis utilitatem sit differenda absolutio, ex dicendis patebit. His ergo in medium productis, & consideratis,

107. Judico omnino, sententiam Dianæ, Sancier, & Dicastillo benigniorem prioribus esse, ac proinde præferendam, ac retinendam; & peccatorum consuetudinariam etiam ex occasione, quæ etsi alioqui proxima esset, modò tamen ob gravissimas causas evitari non potest, nunquam à Confessario dimittendum esse sine absolutionis beneficio, nisi fortè iusta causa occurrat, quæ luadeat, idem beneficium ad tempus aliquod breve differendum esse. Et ita docent in scholis etiam nonnulli docti Professores. Probat *I.* quia quicumque adfert sufficientem & requisitam dispositionem ad absolutionem, vel saltem probabiliter creditur habere, habet etiam verum jus ad eam petendam, nec potest eo privari sine injuria: etsi enim & Confessarius, tanquam iudex & Medicus, videatur Tamburino in *Meth. Conf. l. 3. c. 3. §. 6. n. 15.* habere jus ad sententiam & absolutionem non nihil, si ipsius rei utilitas spiritualis videatur exigere, differendam, aut ad medicinam, ut deinceps ægro certius & efficacius possit applicari, non statim applicandam; jus tamen hoc non est ita absolutum, ut nullam ab ipso vel reo, vel ægro ejusque consensu habeat depen-

dependentiam. Itaque Confessarius neque ut iudex, neque ut medicus habet jus seu causam sufficientem differendæ absolutionis; nisi pœnitens ipse sponte confiteatur.

108. Probatur II. quia absolutio illa neganda est vel ob frequentiam peccandi, vel ob occasionem non evitatam. Non propter hoc posterius; quia, ut pono, hic & nunc non potest, & consequenter nec tenetur peccator eam occasionem vitare. Non propter illud prius; quia negatio illa, vel, si malis, dilatio absolutionis, vel nihil vel parùm habet utilitatis, magisque prodest frequens usus Confessionis, & beneficium absolutionis. Certè remedium illud negatæ vel dilatæ absolutionis Confessarii experiuntur non semper bene procedere, imò sæpe malè: sic enim multi vel Confessionem totis etiam annis omittunt, vel Confessarium mutant, ut jam nova remediorum series incipiat, & pro primis vicibus beneficium absolutionis ab eo accipiant: cum quo si postea non succedat, mutant eum rursus, & pergunt ad alium, redintegrando ab initio causam. Sed quidquid sit de hoc, quid faciendum, si pœnitens non accedat ad alium Confessarium, nec Confessionem per plures annos omittat, sed eundem iterum ac sæpius consulat, peratque absolvi; nulla tamen appareat emendatio; An iste repellendus est semper, vel potius aliquando absolvendus? Sanè si nunquam absolvatur per totum annum, quid id prodesse poterit, si ille hîc & nunc, quando accedit, capax est? Nam, si sit incapax, nulla est quæstio, sed certum est, nunquam esse absolvendum. Quòd si

capax est, & nihilominus putatur aliquando pro medicina neganda absolutio, cur toties, & non sæpius? aut, si semper est capax, cur non semper illi confertur? maxime si jam experimento constet, non esse illi valde molestum, subinde privari absolutione. Unde apparet, quid tandem commodi habere possit illud remedium: imò potius plurimum incommodi se-cum adfert, dum privatur homo gratiâ Sacramenti & auxiliis, quæ intuitu illius ritè suscepti dari solent, alioqui non danda: neque sanè tantùm prodesse potest metus ille seu molestia negandæ absolutionis, quantum auxilia gratiæ, & gratia ipsa absolutionis impensæ.

109. Quæ omnia confirmari possunt exemplo & praxi peritorum Confessariorum: hi enim, ut notum est, injungunt frequentem usum Confessionis apud eundem Confessarium; tantum abest, ut venientem absolutione privent: alioqui frustraneum esset, injungere cum accessum. Et ita communiter etiam D.D. suadent, ut fiat in peccatis, præcipuè in quibus nec moraliter nec physicè ullatenus tolli potest occasio, ut contingit in peccato mollitiæ, de quo Toletus l. 5. c. 13. sic pronuntiat: est, inquit, hoc peccatum difficillimæ emendationis, quia occasio semper est cum homine, & est adeo universale, ut crediderim, maximam partem damnatorum hoc infici peccato. Vix puto, esse aliud efficax remedium, nisi frequentissimam Confessionem, cum uno eodémque Confessario, ut fiat ter in hebdomadæ, si possit: est enim hoc Sacramentum maximum frenum: & qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum

raculum à DEO factum, aut rarissimum privilegium. Ex quibus satis apparet, non esse recidivos repellendos à Confessione, sed ad eam alliciendos, & invitandos sub spe impetrandæ absolutionis. Quis enim confiteatur, qui timere potest, ut sibi, quantumvis aliàs disposito, & ad frequentandam Confessionem incitato, imò accedere jussu, denegetur absolutio? Quare nec in iis peccatis, quorum occasio, si non physicè, saltem moraliter averti non potest, videtur remedium negandæ absolutionis adhibendum, præsertim cum hoc Sacramentum Christus ipse instituerit, non solum ad peccata præterita delenda, sed etiam ad futura præcavenda: negatâ verò, vel, (quod hic idem est) dilata absolutione negatur Sacramentum reconciliativum cum DEO, atque remedium contra futura peccata. Quis verò unquam vidit, ægrotum, alioqui remedii capacem, remedio ad vulnus acceptum sanandum convenientissimo privari? aut tempore morbi contagiosi antidotum, quod facile haberi potest ad pestem evitandam, cuiquam denegari, præcisè ex eo, ut postea (si superis placet) efficacius adhibeatur. Hæc enim vero inhumana essent, & Christianæ charitati minimè consentanea: & multò maximè urgere possunt respectu peccatoris etiam consuetudinarii, non solum attriti, sed verè contriti. Quid enim durius sit, aut magis absonum, quàm amicum DEI, & amantem illum super omnia, non jam propter peccata præterita, sed propter merum eumque forrassis inanem futurorum beneficio Sacramenti & absolutionis privare?

no. Probatum III. efficacissimo ipsius
R. P. Stoz Trib. Pœnit.

mitissimi Christi JESU exemplo: si enim ipse tam clemens est & misericors, ut omnes, qui, quoties in antiqua peccata sine numero fere relabuntur, toties tamen ad ipsum, velut omnis misericordiæ fontem, animo verè contrito accedunt, absolvat, & veniâ peccatorum donet; quid est, quòd nos ejus Vicarii simus ipso longè severiores, & beneficium absolutionis Sacramentalis relapsis, sed hic & nunc verè contritis, negemus, cum mandato, ut seipsis redeant meliores? vix enim apparet, ad quid aliud hæc absolutionis dilatio serviat, quàm ut pœnitentem faciat pusillanimum, & absterreat à repetenda Confessione. Certè si Christus ita nobiscum ageret, jam pridem ut Sodoma essemus. Imitemur ergo potiùs benignitatem Christi, omni momento quoscunque peccatores, quamcunque relapsos in sinum suæ misericordiæ admittentis, ut hac ratione onus Confessionis, quod alioqui satis grave est, reddamus haud paulò levius; & peccatores, etiam maximos, & in antiqua peccata sæpius relapsos, ad misericordiæ divinæ thronum per Pœnitentiæ Sacramentum reverti & accedere sinamus: forsan flectetur tandem dura cervix, cum vi debet secum tam benignè & paternè agi; &, quæ malè hæctenus gessit, emendabit; & Angelis DEI majus adferet gaudium, quàm nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentiâ. Certè multi hac tam infracta Confessarii patientia & benignitate permoti, & constanti ejusdem industriâ quasi manuducti, & precibus adjuti, ad bonam frugem redierunt, & demum post multos annos, quibus in miserabili peccatorum gravissimorum statu consue-

L

runt,

runt, ac vixerunt, sanati sunt ab infirmitate sua. Licet ergo ex antiquis circumstantiis nihil nisi relabendi metus appareat, meliora tamen præsumamus de iis præsertim, quos viderimus verè, & sine fūco de suis peccatis dolere. Quid si enim hæc absolutio, quam immitis Judex nunc negas, futura sit ultima? eaque tam severè negatâ recidivus repente decedat, & quia attritus tantum erat, pereat, & cum reprobis suam accipiat portionem. Eheu! quid non doloris, quid non mœroris tibi accideret, si talem jam ob tuam severitatem rogo æternum arfuro involutum videres, lamentabile illius longè infelicissimi ignis pabulum, quem videre potuisses inter gloriosos cælestis patriæ cives beatum consortem, sui beneficium, cujus probabiliter capax erat, absolutionis impertuisses?

III. Hinc ergo videant Confessarii, quàm non debeant se ipsos morosos ac difficiles præbere in absolvendo recidivo: ab hac enim, ut paulò antè dixi, tam difficili & morosa absolutionis collatione sæpe pendet æterna recidivi salus. Et hinc Tann. T. 4. D. 6. q. 9. d. 5. n. 114. rectè ac sapienter monet Confessarios, ne absolutionem, quàm inculpatè impendere poterunt, cum damno vel probabili periculo pœnitentis negent; sive quia is animo valde dejicietur, sive quia ad Confessionem non audebit redire. Itaque, quod monet etiam Henriq. l. 6. c. 26. n. 9. communiter id non faciant sine pœnitentis consensu. Ego particulam hanc *communiter* omittendam censeo, & simpliciter dicendum, absolutionem etiã recidivo, bene disposito non esse denegandam seu differendam, nisi ipse velit.

Præstat, ut, si in uno excedere velimus, potiùs in benignitate quam severitate excedamus, & in cælum introducamus per impertitam absolutionem, quem fortè alioqui in infernum præcipitem egissemus.

112. Dixi autem supra I. Recidivum ex inevitabili occasione absolvendum esse: si enim occasio facilè & nullo impendio possit evitari, utique absolvi non potest, qui eam dimittere non vult. Est enim manifestè incapax absolutionis ob affectum vigentem ad peccatum non omitendum, hoc ipso, quia occasionem, quam facilè potest, non vult deserere. Quòd si verò, dicat, se dimisurum eam occasionem, & licet facillimè possit, non dimittat, etiam graviter monitus, meritò potest esse suspectus de inefficacia, aut simulatione veri propositi à peccatis abstinendi, & sic dimitti, donec & ipse suam dimittat occasionem, ut monet Dicast. n. 580. Idem dicendum est de eo, cujus indispositio manifestè deprehenditur per decursum Confessionis.

113. Dixi II. *Nisi justa causa occurrat* &c. qualem ego cum Joanne Sancio judico esse solum & unicum pœnitentis consensum. Addunt aliqui hanc: si enim, inquit, major utilitas in pœnitentem, si ei ad breve tempus differatur absolutio, redundare possit, ex meliori instructione, adhortatione ad novum & majorem horrorem ac odium peccati, aut amorem DEI &c. quæ hic & nunc ob temporis angustias fieri nequeunt, Confessarius, cum videat plus se effecturum absolutionem differendo, quàm statim impertiendo, id utique facere poterit. Ita isti: quibus ego non assentior, nisi in ordine & dependenter ad consensum

sum pœnitentis, à quo res hæc unicè pender, ut ex hæctenus dictis præsertim n. 107. colligere est.

ARTICULUS VI.

De signis veri doloris, & propositi.

114. Hæc possunt esse, I. si præscripta media sint adhibita. II. si occasiones salutem proximæ sint vitatæ. III. si numerus peccatorum sit imminutus. IV. si pœnitens omnino asserat, cui plerumque credi debet, cum ipse sui sit accusator, defensor & testis. Qua tamen in re opus est magnâ Confessarij prudentiâ, ne pœnitentem sua severitate avertat, neque etiam lenitate seducat, & peccet pereatque cum illo.

115. Sed enim illud pro solatio bonarum mentium non est omittendum, quod notant Navar. c. 3. n. 13. Henriq. l. 4. c. 42. n. 4. Coninch. D. 2. d. 6. n. 59. Laym. l. 5. rr. 6. c. 4. n. 8. & 18. Bonac. D. 5. q. 5. f. 1. p. 8. n. 3. Suar. D. 4. f. 3. n. 5. Dicast. D. 6. d. 14. n. 246. & alij. Hi ergo docent, posse contingere, ut aliquis habeat absolutum & efficacem propositum de cetero non peccandi, & tamen simul timeat, imò certò sibi persuadeat, se vel omnia aut plura peccata[m] mortalia, vel certum eorum aliquod genus non vitaturum, quia jam expertus est suæ voluntatis inconstantiam. Hic enim, etsi in semet habeat causam, se coram DEO humiliandi, & calidioribus precibus ejus auxilium & gratiam implorandi, proposito tamen, quod ad Sacramentum sufficiat, non destituitur. Aliud enim est, velle & seriò etiam proponere, non peccare imposterù; aliud, scire, quod quis sibi

proposuit, se facturum. Illud prius spectat ad voluntatem; hoc verò posterius ad intellectum, & ex illo proposito ob cognitam voluntatis humanæ mutabilitatem necessariò non consequitur: sed nec ad veram contritionem requiritur, imò etiam, ut Navar. rectè monet, sapit quandam superbiam: & ideo consulendum est, præsertim fragilioribus, ut de eo nihil curent aut cogitent. Licet autem hic timor possit aliquando esse indicium propositi minùs perfecti; potest tamen stare, imò ordinariè stat cum absoluto & ad Confessionem sufficienti proposito, nisi fortè oriatur ex affectu actuali erga peccatum, aut ex desperatione Divini auxilij.

116. Sub hæc ergo non rectè faciunt Confessarij, qui à suis pœnitentibus exigunt specialem promissionem vel juramentum de hoc vel illo peccato imposterum non perpetrando, ut sic magis ab eo scelere absterreantur. Etsi enim possit hoc quandoque effrenent & abjectam in peccata voluntatem continere in officio, periculum tamen est, ne, dum ex uno laqueo explicare se volunt, in duplicem se induant, peccati videlicet novi, & insuper etiam perjuri. Neque habet Confessarius potestatem obligandi pœnitentem ad ea, quæ aliàs jure Divino vel humano præstare non tenetur, nisi ad opera pœnitentiæ, de quibus tamen ipsis non parùm dubitatur, ut videbimus.

117. Nihilominus tamen, si omnino judicetur, ejusmodi juramentum esse medium opportunum ad absterrendum hominem à crimine valde pernicioso, & ad commune & publicum alicujus communitatis damnum spectante, posset à pœnitente exigì, ut priùs, quàm absolva-

tur, juret, se tale crimen non patratum: & ita de incendiarijs statuitur *cap. Pessimam. 23. q. 8.* & de ijs, qui ab excommunicatione solvuntur, decernitur *cap. 10. 11. & 15. de sent. excommun.* ubi istiusmodi jurare jubentur, se staturos seu parituros mandato Ecclesiæ, pro damno satisfacturos, tale delictum non amplius commissuros, pœnitentiam injunctam impleturos &c. sed hæc ut Bonac. *de Excomm. D. 1. q. 3. n. 4.* notat, ad forum externum spectant, nec ad forum internum conscientiæ sunt trahenda: non enim pro Confessione ea est necessitas juramenti, cum sufficiat serium amplius non peccandi propositum: imò nec ad aliorum exemplum quidquam valeret occultum illud, quod intra Confessionem fieret, juramentum: ad quid ergo exigatur? nisi, ut dixi, in raro casu, quo credi potest esse medium accommodatum ad abstinendum à peccato.

ARTICULUS VII.

Praxis eliciendi Contritionem.

118. Quibus verbis aut internis mentis actibus Contritio formanda sit, ex hæcenus dictis facile est colligere. Verba quidem ad eam exprimendam non sunt necessaria, cum sola mente possit, & quidem in ictu oculi, imò unico momento: ut patet in Davide, qui vix unicum illud *peccavi Domino*, protulit, mox à Propheta Nathan illud consolationis plenum verbum invicem audivit: *Domine quoque transtulit peccatum tuum 2. Reg. 12.* si tamen verba adhibeantur (quod laudabile quoque est) ita profertenda sunt, ut cum ijs mens consentiat;

ne videlicet, dum labijs quis profiteretur, se sua peccata commissa detestari, ea mente adhuc probet: in quem sanè rectè detorqueri posset illud *Psalmi 77.* linguâ suâ mentiti sunt ei: cor autem eorum non erat rectum cum eo.

119. Circumferuntur quidem non pauca paradigmata, quæ passim & vulgò habentur pro perfectæ Contritionis actu; cum tamen revera non sint, eò quòd nitantur frequenter motivo Amoris erga DEUM, quem *Concupiscentia* appellant, & ad perfectam Contritionem non sufficere constat ex dictis n. 10. ut ergo forma Contritionis tum perfectæ, tum imperfectæ ad manus sit, utriusque unam vel alteram subjiciam, ut, si placeat, eam familiarem tibi reddas. Est enim consultißimum & sanctißimum, frequenter eam contritionem, quæ ex solo & puro DEI super omnia dilecti amore proficitur, elicere.

FORMA CONTRITIONIS PERFECTÆ.

120. Amabilissime Domine, Pater misericordiarum, & DEUS totius consolationis, qui propter nimiam, quâ nos diligis, charitatem, non vis mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat: doleo ex intimo corde, quòd te DEUM meum, Patrem amantißimum, quem super omnia amo, offenderim. Vellem ex animo, ut nunquam te offenderissem. Detestor omne peccatum, à me unquam commissum, & quodcunque aliud, super omniade-

reßta-

testabilia, & quidem ideo, quòd sit contra te DEUM meum summè & infinitè bonum, quem amo iterum super omnia. Intuitu igitur meæ vilitatis, quæ offendit, & infinitæ bonitatis ac Majestatis, quæ offensa est à me, firmissimè statuo ac propono cum Divina tua gratia, omnia peccata devitare super omnia devitabilia, eorúmque occasiones declinare omnes; ea denique, quæ contra immensam bonitatem tuam commisi, in amaritudine animæ confiteri, & pœnitentiam, quæcunque injungetur, implere, sperans de bonitate ac misericordia, fidelitate ac veracitate Divina infinita, omnia peccata mihi remissum iri, & gratiam conferendam, ut bene vivam ac moriar, & tandem salvus fiam: quod, ut fiat, rogo te per merita Christi, beatissimæ illius Matris, omniumque Sanctorum. Amen.

A L I A.

121. O clementissime DEUS: pœnitet me ex toto cordis affectu, quòd offenderim te Dominum meum, quem amo super omnia: & propono firmiter, amplius non peccare, omnesque peccandi occasiones devitare, & sanctissimæ tuæ voluntati in omnibus placere. Et in satisfactionem peccatorum meo-

rum offero tibi passionem dilectissimi Filij tui Domini nostri JESU Christi, merita B. MARIE Virginis, & omnium Sanctorum, atque opera mea omnia, & totam vitam meam. Et confido in bonitate ac misericordia tua infinita, quòd per merita pretiosissimi sanguinis, ac sanctissimæ Passionis Filij tui, mihi remissurus sis omnia delicta mea, & gratiam uberem largiturus, qua vitam meam emendare, tibi que perfectè usque in finem servare valeam, Amen.

Alia, in qua specialiter notantur actus, qui ad eliciendam contritionem concurrunt.

122. Domine DEUS clementissime! firmissimè assentior *a.* ob Divinam revelationem, te esse in finitè bonum; &, cum talis sis, amo te ex toto corde super omnia. *b.* Firmissimè iterum assentior ob eandem revelationem, te esse infinitæ veritatis & fidelitatis in promissis, & in remittendis peccatis infinitæ misericordiæ ac bonitatis. *c.* Firmissimè denique assentior ob revelationem Divinam, me ob peccata à me unquam commissa esse detestabilem super omnia; & ideo etiam de estor memet super omnia detestabilia. *d.* quia ergo ab ultima mea Confessione & per omnem vi-

tam multis & magnis peccatis, te DEUM meum, summum & infinitum bonum ego omni modo detestandus offendi, doleo ex intimo cordis affectu & *e.* detestor, ô mi DEUS, omne peccatum à me unquam commissum, & hoc non alià de causa, quam quia tibi, DEUS meus, quem amo super omnia, displicet, *f.* Et idcirco etiam firmissimè statuo, impostero amplius non peccare: *g.* in satisfactionem verò meorum peccatorum offer tibi acerbissimam Filij mortem pro me misero peccatore obitam, *h.* sperans, *i.* me illius intuitu veniam omnium delictorum impetraturum. Amen.

a. Actus fidei. *b.* Actus amoris DEI super omnia. *c.* Actus spei. *d.* Detestatio sui. *e.* Dolor de peccatis. *f.* Repetitio amoris DEI. *g.* Propositum non peccandi. *h.* Oblatio meritorum Christi pro satisfactione peccatorum. *i.* Repetitus actus spei.

Alia brevior, in qua rursus specialiter notantur actus, qui ad contritionem concurrunt.

123. Benignissime DEUS, qui culpà offenderis, & pœnitentiã placaris, *A.* pœnitet me ex toto corde, *B.* quod offenderim te Dominum ac DEUM meum, *C.* quem amo super omnia; & propono firmiter, amplius non peccare, omnès-

que peccandi occasiones devitare, & tibi in omnibus cum Divina tua gratia obsecundare. *D.* Et in satisfactionem peccatorum meorum offero tibi satisfactionem sacratissimam JESU Christi Filij tui, ac Domini nostri. *E.* Et confido in bonitate & misericordia tua infinita, quòd per merita ejusdem Christi Filij tui remissurus mihi sis omnia delicta mea, *F.* & gratiam uberem largiturus, quã vitam sanctè instituire, tibi que perfectè usque in finem servire valeam. *G.* Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

A. Actus fidei. *B.* Dolor de peccatis. *C.* Amor DEI super omnia. *D.* Propositum de futuro. *E.* Oblatio sui per Christum. *F.* Spes veniæ per Christum. *G.* Petitio gratiæ Divinæ, sine qua nihil boni, quameunque modicum sit, possumus præstare.

Alia adhuc brevior.

124. Doleo, ô pijsime & amabilis DEUS, quòd ego te Dominum meum & DEUM meum, quem amo super omnia, unquam offenderim, firmiterque statuo, omnia peccata eorumque occasiones devitare, confiteri & pœnitentiã, quæ injungetur, implere. Et confido ab infinita bonitate tua per Christi merita, ejusque pretiosissimum sanguinem pro me effusum, omnia peccata mihi remittenda, & gratiam conferen-

ferendam, quã vitam meam emendem, & in sanctissimo tuo servitio in finem perseverem.

Alia adhuc brevior & facilior.

125. Detestor ex animo omnia peccata mea propter DEUM meum, quem amo super omnia, & doleo à me unquam offensum esse, emendationemque in futurum propono.

Brevissima cum proposito implicito.

126. Displicet mihi, unquam me peccasse, quia feci contra te, DEUS meus bone, quem ex toto corde amo super omnia.

ACTUS ATTRITIONIS.

127. Pœnitet me, unquam peccasse contra DEUM meum, omnium delictorum meorum justum vindicem.

128. Possunt mala, quæ DEUS propter peccata alicui inferre potest, magis explicatè exprimi, in hunc ferè modum: Doleo de peccatis meis, quia DEUS me propter illa æterna beatitudine privare potest: *vel:* gratiã & jure æternæ felicitatis exuere: *vel:* inferni æternâ, *vel:* temporali purgatorii pœna; *vel:* alio temporali malo infamiæ, mortis, parentum &c. affligere: *vel:* quia per illa anima mea in conspectu DEI detur-

patur, fit exosa DEO &c. & propono emendationem in futuro.

129. Sed quòd motiva, ob quæ elicitur attritio, fuerint generaliora, eò etiam ad plura se porriget peccata. Et ideo expedit, ut attritio temper eliciatur subtractione tam universali, ut omnia peccata commissa complectatur, juxta ea, quæ suprã n. 37. & n. 69. diximus. Alioqui si motivum fuerit tantum particulare, super unum duntaxat peccatum mortale cadens, alius novus dolor addendus erit, qui reliqua quoque peccata mortalia attingat, ne aliàs Confessio ob defectum sufficientis doloris vel propositi reddatur invalida. Neque enim fieri posse existimo, ut in eadem Confessione, in qua plura peccata mortalia exponuntur, dolor ita dividatur, ut cadat super unum tantum; reliqua verò ne virtualiter quidem eo contineantur; sic enim, meo quidem iudicio, est nulla ob affectum saltem habitualiter ad quædam peccata mortalia perseverantem. Sed hoc ulterius discutiendum Theologis Scholasticis relinquo; hi enim ex proprio munere exactius disputant, an dari queat Confessio valida, sed informis, hoc est, quæ, licet valeat, fructum tamen nullum confert.

Alia brevior.

130. Displicet mihi summo peccare, quòd DEUM, summum meum Benefactorem, meum Redemptorem, Glorificatorem &c. unquam offenderim: & statuo firmiter ab omni peccato impostertum abstinere.

Alia

*Alia brevissima cum proposito
implicito.*

Displicet mihi, peccasse, propter mala, quæ DEUS mihi infligere potest: vel: propter bona, quibus me privare potest.

131. Ex iis, quæ tota hac parte dicta sunt & explicata, potest Contritionis perfectæ definitio concinnari, in hæc ferè verba: *Est actus charitatis, quo quis sua peccata omnia detestatur, quatenus sunt offensa vel malum DEI: vel quatenus ejus amicitia aut voluntati repugnant, cum proposito non amplius peccandi.* Dicitur I. *Actus charitatis*: non tam quòd sit actus à charitatis erga DEUM habitu, vel in ejus habitus defectu ab auxilio gratiæ Divinæ elicitus; sed potiùs, quòd sit imperatus ab eadem charitate, ita ut actus charitatis sit prior, quàm actus contritionis; ideo enim quis detestatur peccatum, quia est contra DEUM nobis super omnia dilectum. Nihilominus actus contritionis ita accipitur, ut utrumque actum contritionis & amoris includat. Porro hic amor debet esse amor amicitia; seu benevolentia; juxta dicta n. 10. Dicitur II. *quo quis detestatur*: per displicentiam causativam doloris. Unde facilè datur causa, cur nec DEUS, nec Beati dicantur habere pœnitentiam, etsi quàm maximè utriusque displiceat peccatum, ut purè DEO malum: quia utriusque etiam incapaces sunt doloris, qui alioqui nascitur velut effectus ex detestatione peccati commissi, velut ex causa. Dicitur III. *Sua peccata*: quia nullus dicitur propriè habere contritionem de

peccatis alienis, hoc est, à se non commissis: tendit nimirum contritio ad eum finem, ut ille ipse, qui eam elicit, DEO à se offenso reconcilietur. Dicitur IV. *Omnia*: quia hoc ipso, quòd peccatum unum mortale non deleatur, quin hoc ipso etiam cetera remittantur, necesse est, ut contritio cadat super omnia. Quin et si peccatorum omnium venialium remissio per contritionem quærat, eodem modo necessarium est, ut illa se ad omnia extendat; non enim fieri potest, ut per eum actum peccatum, quòd adhuc placet, vel perseverat habitualiter, remittatur. Dicitur V. *Quatenus offensa, vel malum DEI* &c. hoc enim ipso, quòd ex motivo charitatis, quæ erga DEUM ut summum & infinitum nostrum bonum; super omnia purè ratione sui amabile, versatur, proficitur contritio, non tantum omne bonum DEO velle debemus, quòd sit per actum amoris; sed etiam, quidquid illi malum est, vel displicens, per actum contritionis averfari & odisse; cum ejusdem virtutis sit, velle alicui bonum, & malum ei contrarium vel oppositum odisse & detestari.

132. E contrario verò Attritio sic describi poterit: *Est actus, quo quis detestatur peccatum, quatenus est offensa DEI summi nostri benefactoris, vel vindictæ peccatorum per pœnas instigendas.* Dicitur I. *Actus*; vel ex amore nostri, qui *Concupiscentia* vocari solet; vel ex timore pœnæ, non quidem servili, sed filiali, de quo supra n. 32. profectus. Dicitur II. *Quatenus est offensa DEI*: ut etiam dolor sit ad veniam à DEO impetrandam utilis, semper ad DEUM à nobis per peccata

peccata offensum respicere oportet. Quamcunque enim doleamus de peccatis, quatenus per ea parentes, Magistratum, Præceptores &c. offendimus, nunquam eorum remissionem obtinebimus, nisi ad DEUM quoque sint oculi nostri. Dicitur III. *Summi Benefactoris*: cum enim contritio necessario ex motivo charitatis, quam *amicitia seu benevolentia* appellamus, provenire debeat; dolor ille, qui ex amore nostrum promanat, ad perfectionem veræ Contritionis non potest pertingere. Restat ergo, ut sit actus Attritionis: præter hos enim duos dolores tertium, qui ad Confessionis Sa-

cramentum spectet, non novimus. Dicitur IV. *vel vindictis peccatorum per penas*: sive hæ sint æternæ in inferno, vel temporales in purgatorio perferendæ; quin & quæcunque alia mala v.g. infamia publica, suspendium, castigatio à parentibus aut Præceptoribus, morbi, fames &c. possunt esse motiva ad Attritionem sufficientia, modò apprehendantur, ut à DEO vindice peccatorum proveniunt; aliàs utique ad attritionem, quæ ad Confessionem requiritur, sunt inutilia. Sed de his modò satis: pergamus ad tertiam hujus Operis partem.

P A R S III.

DE CONFESSIONE.

Hæc est altera Sacramenti Pœnitentiæ pars: prius tamen, quam eam pertractare aggrediamur, placet de ipsa Pœnitentia generatim non-nihil differere.

QUÆSTIO I.

De Pœnitentia.

1. Pœnitentia diversimodè accipitur: aliquando pro Virtute; aliquando pro Sacramento; aliquando pro Confessione, seu actuali sui accusatione coram legitimo sacerdote; aliquando pro contritione; aliquando etiam pro satisfactione. Nos hoc loco breviter dicemus de Pœnitentia, ut est Virtus, & Sacramentum; acturi postea de eadem, ut significat sui, quam dixi, accusationem: & tandem etiam de eadem, quatenus per
R. P. Stoꝝ Trib, Pœnit.

eam DEO offenso satisfacimus, & injunctam pœnam exsolvimus.

ARTICULUS I.

De Pœnitentia, ut est Virtus.

2. Pœnitentia prout est specialis & à ceteris omnibus distincta virtus, ex S. Thom. 9. 85. a. 1. ad 3. & art. 3. in hunc ferè modum describi potest. Est detestatio & dolor animi de peccato commisso, quatenus est offensa DEI, ex intentione eam abolendi & compensandi: vel: Est habitus inclinans ad actum, quo detestamur peccatum commissum, & de eo dolemus,
M